

Vastaanottaja
NCC Industry Oy

Asiakirjatyyppi
Luontoselvitys

Päivämäärä
6.6.2018

Viite
1510037192

NCC INDUSTRY OY

PORNAISTEN MAANKAATOPAIKAN

LUONTOSELVITYS

NCC INDUSTRY OY
PORNAISTEN MAANKAATOPAIKAN LUONTOSelvitys

Päivämäärä **6.6.2018**
Laatija **Satu Laitinen**
Tarkastaja **Jussi Mäkinen**
Kuvaus **Pornaisten Hongankallion maankaatopaikan metso-, liito-orava- ja luontotyyppiselvitys**

Kansi *Pientä kuusitaimikkoa kuviolla 15, taustalla nykyinen soranottoalue*

SISÄLTÖ

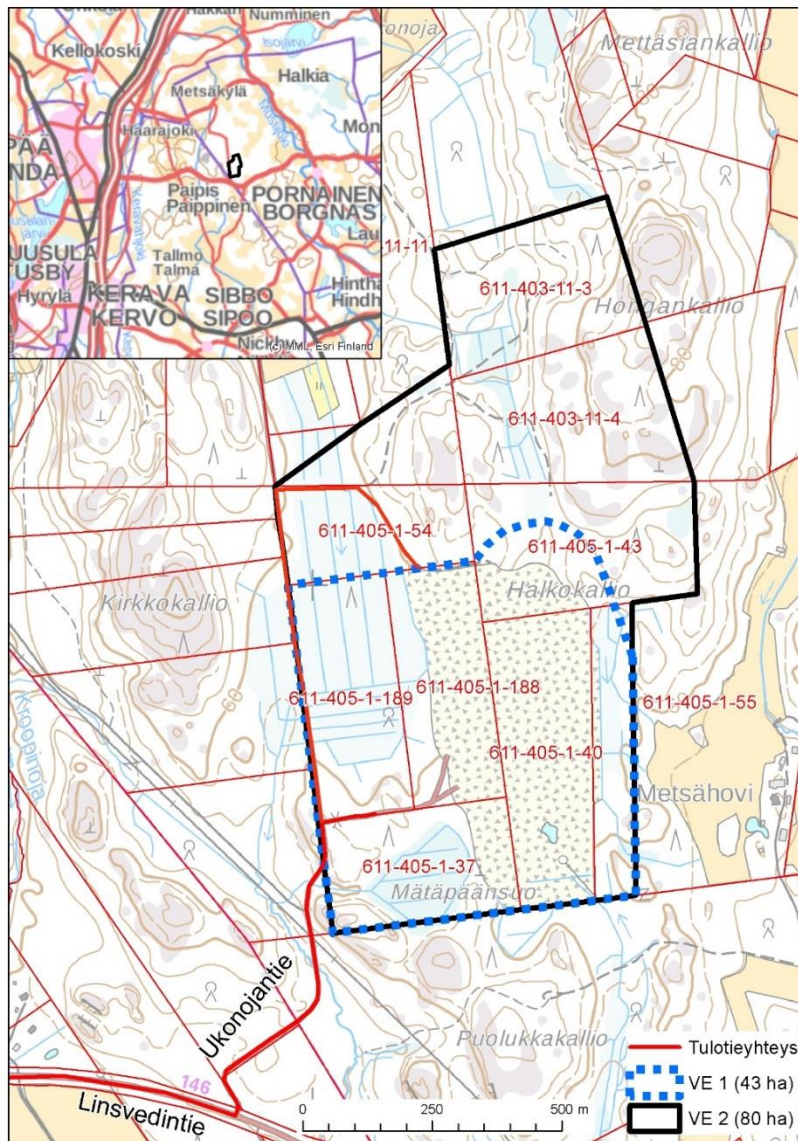
1.	Johdanto	1
2.	Lähtötiedot ja menetelmät	2
3.	Tulokset	3
3.1	Metsot	3
3.2	Liito-oravat	4
3.3	Purot	4
3.4	Luontotyytit	4
4.	Johtopäätökset	10
5.	Lähteet	11

1. JOHDANTO

NCC Industry Oy:llä on Pornaisten kunnan Lahan kylässä toimiva kalliolouhos, jossa harjoitetaan kiviaineksen louhintaa, murskausta ja varastointia. NCC Industry Oy on hakenut uutta ympäristö- ja maa-ainesten ottolupaa laajentaakseen kiviainesten ottoaluetta nykyiseltä toiminta-alueelta pohjoiseen Hongankallion alueelle. Lisäksi alueelle on suunniteltu maankaatopaikkatoimintaa.

Tämä luontoselvitys on tehty osana hankkeen YVA-menettelyä. Selvityksen tarkoituksena oli tarkistaa hankealueella vuonna 2014 havaitun metsojen soidinpaikan tilanne, selvittää luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainitun liito-oravan esiintymistä alueella, päivittää alueella vuonna 2010 tehty luontoselvitys luontotyyppien osalta sekä havainnoida hankealueelta laskevien ojien luonnontilaisuutta ja soveltuvuutta puurotaminen lisääntymisalueiksi. Selvityksen maastotöistä ja raportoinnista vastasi FM biologi Satu Laitinen Ramboll Finland Oy:stä.

Hanke sijoittuu Pornaisten kunnan länsiosaan Järvenpääntien pohjoispuolelle lähelle Sipoon ja Pornaisten välistä kuntarajaa. Pornaisten kirkonkylä sijoittuu hankkeesta runsaan neljän kilometrin etäisyydelle itään, Sipoon keskusta runsaan 10 kilometrin etäisyydelle etelään ja Järvenpään keskusta noin 10 kilometrin etäisyydelle länteen.

Kuva 1-1. Hankealueen sijainti.

2. LÄHTÖTIEDOT JA MENETELMÄT

Hankealueella on vuonna 2010 tehty luonto- ja maisemaselvitys (Ramboll 2010). Siinä esitetty kasvillisuuskuviointi kattaa osan nykyistä hankealuetta. Kuvioinnin puustotiedot ovat osin vanhentuneet alueella tehtyjen päätehakkuiden myötä. Hankealueella on lisäksi tehty vuonna 2014 metsojen soidinpaikkaselvitys, jossa havaittiin Hongankalliolla viiden metsökukon soidin (Ramboll 2014).

Hankealuetta lähinnä sijaitsevat Natura 2000 -alueet ovat hankealueen pohjoispuolella noin 400 metrin etäisyydellä sijaitseva Rientolan metsä (FI0100097) sekä hankealueen länsipuolella noin 500 metrin etäisyydellä sijaitseva Kroopinoja, joka kuuluu Sipoonjoen Natura-alueeseen (FI0100086). Sipoonjoessa elää luontaisesti lisääntyvä alkuperäinen meritaimenkanta.

Hankealueelle tehtiin kaksi maastokäyntiä keväällä 2018. Käynnit tehtiin 6.4. ja 27.4. Ensimmäisen käynnin yhteydessä havainnoitiin metsoja sekä niiden jätöksiä, jalanjälkiä ja siivenvetojälkiä, joiden esiintyminen runsaana voi kertoa lajin soidinpaikasta. Liito-oravan osalta havainnoitiin lajille soveliaita metsiköitä, joissa kasvaa järeää kuusta ja sekapuuna lehtipuuta. Soveliaista metsiköistä etsittiin järeimpien puiden tyviltä liito-oravan papanoita. Kyseisellä menetelmällä lajin yksilömääriä ei saada selville, mutta lajin esiintyminen alueella voidaan varmistaa.

Jälkimmäisen käynnin yhteydessä havainnoitiin soivia metsoja potentiaalisilla soidinpaikoilla kello 4.30-6.30. Sää oli havainnointihetkellä kirkas ja heikkotuulinen ja lämpötila -2°C. Käynnin yhteydessä myös tarkasteltiin hankealueelta lähtevien ojien luonnontilaisuutta ja niiden soveltuvuutta purotaimenen kutupaikoiksi. Lisäksi alue kuvioitiin puuston ja kasvillisuustyyppin mukaan. Hankealue kierrettiin molemmilla kerroilla jalan ja apuna maastossa käytettiin GPS-laitetta ja ilmakuvia.

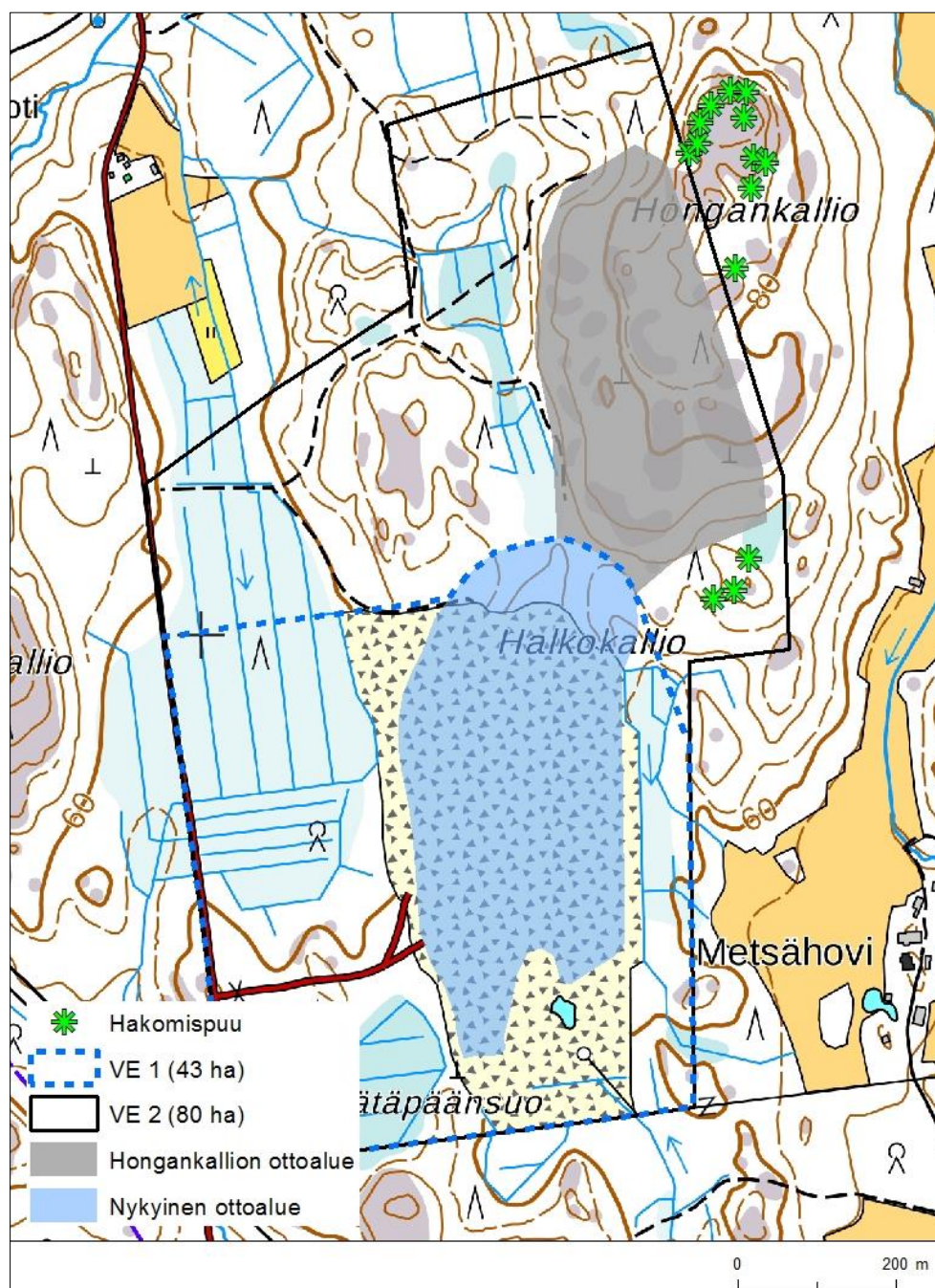
3. TULOKSET

3.1 Metsot

Ensimmäisen maastokäynnin yhteydessä havaittiin metsojen jätöksiä useiden ruokailuun käytettyjen puiden (hakomispuiden) alla hankealueen itälaidan puustoisissa osissa ja hankealueen läheisyydessä (kuva 3-1). Toisen maastokäynnin yhteydessä ei havaittu metsojen soitimia. Kummankaan käynnin yhteydessä ei tehty näkö- tai kuulohavaintoja metsoista.

Vuonna 2014 havaittu metsojen soidinpaikka on pääosin avohakattu.

Muista kanalinnuista hankealueella havaittiin jälkimmäisen käynnin yhteydessä teeriä, joilla on kuulohavainnon perusteella soidinpaikka nykyisellä soranottoalueella.

Kuva 3-1. Havaitut metsojen hakomismännyt keväällä 2018.

3.2 Liito-oravat

Hankealueella ei tehty liito-oravahavaintoja. Hankealueen jäljellä olevat metsät ovat joko mänty-valtaisia tai liian nuoria soveltuakseen liito-oravan elinympäristöksi.

3.3 Purot

Hankealueella ei esiinny luonnontilaisia puroja. Kaikki hankealueen pintavedet laskevat alueelta kaivettuja uomia pitkin. Hankealueen pohjoisosan ojat laskevat pohjoiseen ja yhdistyvät hanke-alueen luoteispuolella luonnontilaisen kaltaiseksi puroksi, joka puolestaan laskee Kroopinojaan.

Hankealueen länsi- ja eteläosan pintavedet laskevat ojia pitkin hankealueen länsipuolelle ja yhdistyvät siellä luonnontilaisen kaltaiseen purouomaan, joka laskee Bikindal -nimiseen uomaan ja lopulta Kroopinojaan. Sekä hankealueen ojat että lähimmät puroumat, joihin hankealueen vedet laskevat, ovat pieniä ja niin vähävetisiä, että taimenten nousu niihin on epätodennäköistä.

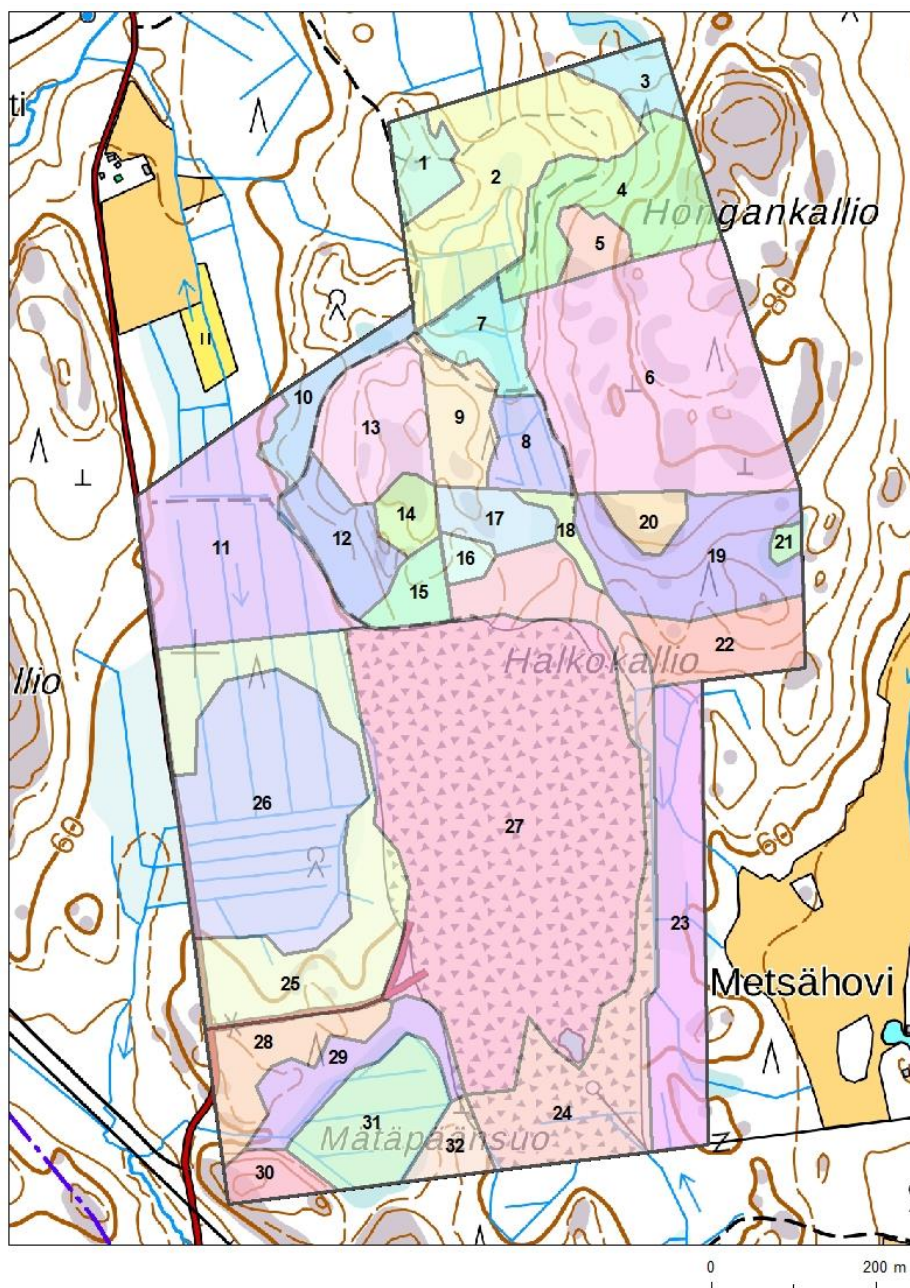

Kuva 3-2. Hankealueelta pohjoiseen laskeva oja (vasen kuva) ja luonnontilaisen kaltainen, etelään laskeva purouoma hankealueen lounaispuolella (oikea kuva).

3.4 Luontotyytit

Alueen metsätyyppi vaihtelee pääosin kuivahkon kankaan männikön ja tuoreen kankaan kuusikon välillä. Tätä rehevämpiä metsätyyppejä alueella ei juuri ole. Jonkin verran on kalliopaljastumia. Kosteat painanteet ovat ojitettuja, kuivuneita ja nykyisin tyypiltään lähinnä puolukka- ja mustikaturvekangasta. Metsänkäsittely hankealueella on voimakasta ja päätehakkuita on tehty viime vuosina useita.

Alueen kasvillisuuskuviointi on esitetty alla (Kuva 3-3).

Kuva 3-3. Kasvillisuuskuviot.

Kuvio 1. Tuoreen kankaan varttunut kuusikko. Sekapuuna on runsaasti varttunutta mäntyä. Metsätyyppi on tuoretta mustikkatyyppiä (MT) kangasta, jonka kenttäkerroksessa kasvaa mm. mustikkaa, puolukkaa, metsälauhaa ja kevätpiippoa.

Kuvio 2. Turvekankaan pieni kuusitaimikko. Säästöpuuna on runsaasti varttunutta koivua ja märimmissä osissa tervaleppää. Pensaskerroksessa on vadelmaa. Metsätyyppiltään kuvio on lähinnä mustikkaturvekangasta (Mtk), märimmissä osissa ruohoturvekangasta (Rtk). Kenttäkerros on heinäinen ja siinä kasvaa mm. metsäälvejuurta, hiirenporrasta, nurmilauhaa, mustikkaa ja riidenliekoa. Ylempänä rinteessä metsätyyppi vaihtuu tuoreeseen kankaaseen.

Kuva 3-4. Turvekangasta kuviolla 2.

Kuvio 3. Tuoreen kankaan (MT) varttunut kuusikko. Sekapuuna on mäntyä, koivua ja hieman haapaa.

Kuvio 4. Kuivahkon kankaan mänty-koivutaimikko. Metsätyyppi on kuivahkoa puolukkatyyppin (VT) kangasta, jonka kenttäkerroksessa on puolukkaa, mustikkaa, kanervaa ja metsälauhaa.

Kuvio 5. Kuivahkon kankaan (VT) varttunut männikkö. Osittain kuvio on karua kalliomännikköä, jonka puusto on ikääntynyttä. Sekapuuna on hieman kuusta ja koivua, pensaskerroksessa on katajaa. Kalliopaljastumien reunoilla on paikoin runsaasti kanervaa ja kallioilla laikuittain poronjäkäliää.

Kuvio 6. Avohakkuu.

Kuva 3-5. Avohakkuuta kuviolla 6.

Kuvio 7. Turvekankaan (Mtk) varttunut kuusikko. Sekapuuna on koivua, märillä paikoilla myös tervaleppää.

Kuvio 8. Turvekankaan varttunut männikkö. Sekapuuna on kuusta ja koivua. Metsätyypiltään kuvio on puolukkaturvekangasta (Ptk), jonka kenttäkerroksessa on mm. puolukkaa, mustikkaa ja nuokkotalvikkia.

Kuvio 9. Avohakkuu.

Kuvio 10. Tuoreen kankaan (MT) pieni kuusitaimikko.

Kuvio 11. Turvekankaan (Mtk) varttunut kuusikko. Sekapuuna on koivua.

Kuva 3-6. Turvekangasta kuviolla 11.

Kuvio 12. Tuoreen kankaan (MT) varttunut kuusikko. Sekapuuna on koivua.

Kuva 3-7. Tuoretta kangasta kuviolla 12.

Kuvio 13. Kuivahkon kankaan (VT) varttunut männikkö. Sekapuuna on kuusta.

Kuvio 14. Kuivahkon kankaan (VT) ylispuustoinen mäntytaimikko.

Kuvio 15. Tuoreen kankaan (MT) pieni kuusitaimikko.

Kuvio 16. Tuoreen kankaan (MT) varttunut kuusikko. Sekapuuna on koivua.

Kuvio 17. Kuivahkon kankaan (VT) mäntytaimikko.

Kuvio 18. Turvekankaan (Mtk) varttunut kuusikko. Sekapuuna on koivua.

Kuvio 19. Tuoreen kankaan (MT) varttunut männikkö. Sekapuuna on runsaasti kuusta sekä jonkin verran koivua.

Kuvio 20. Kuivahkon kankaan (VT) varttunut männikkö. Osittain kuvio on ikääntynyttä, järeää kalliomännikköä. Kallioilla on laikuittain poronjäkälää.

Kuva 3-8. Kuivahkoa kangasta kuviolla 20.

Kuvio 21. Soistuma. Puusto on varttunut, harvaa koivua ja mäntyä sekä kitukasvuista kuusta, kenttäkerroksessa on tupasvillaa, puolukkaa ja mustikkaa ja pohjakerroksessa rahkasammalia ja korpikarhunsammalta.

Kuvio 22. Tuoreen kankaan (MT) varttunut kuusikko.

Kuvio 23. Turvekankaan (Mtk) pieni kuusitaimikko. Säästöpuuna on koivua ja pensaskerroksessa vadelmaa.

Kuva 3-9. Turvekangasta kuviolla 23.

Kuvio 24. Lehtipuutaimikko.

Kuvio 25. Avohakkuu.

Kuvio 26. Turvekankaan (Rtk) kuusi-koivutaimikko. Säästöpuuna on järeää tervaleppää.

Kuvio 27. Soranottoalue.

Kuvio 28. Tuoreen kankaan (MT) varttunut kuusikko.

Kuvio 29. Tuoreen kankaan (MT) mänty-koivutaimikko.

Kuvio 30. Kuivahkon kankaan (VT) järeä männikkö. Osittain kuvio on karua kalliomännikköä. Kallion laella on laikuittain poronjäkälää.

Kuvio 31. Turvekankaan (Mtk) varttunut kuusikko. Sekapuuna on koivua ja mäntyä.

Kuvio 32. Avohakkuu.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Metsojen vuonna 2014 havaittu soidinpaikka on avohakattu eikä soidinta tai metsoja havaittu hankealueella keväällä 2018. Jätöshavaintojen perusteella metsot käyttävät edelleen hankealueen luoteispuolelle sijoittuvan Hongankallion varttuneita männiköitä talviaikaiseen ruokailuun. Myös VE2 kaakkoisosan varttuneen männikön alueelta todettiin muutamia metsojen ruokailupuita (hakomis-puita).

Liito-oravia ei selvityksen yhteydessä havaittu eikä hankealueella ole niille soveltuvia metsiköitä.

Hankealueelta laskevat uomat ovat kaivettuja. Ne yhdistyvät luonnontilaisen kaltaiseksi puroiksi hankealueen ulkopuolella. Sekä hankealueelta laskevat ojat että hankealueen läheiset purouomat ovat kapeita ja vähävetisiä eikä purotaimen todennäköisesti kykene elämään tai lisääntymään niissä.

Hankealueen metsät ovat voimakkaasti käsiteltyjä ja märät painanteet voimakkaasti ojitettuja. Tuoreita avohakkuita on useita. Huomionarvoisia luontotyypppejä tai kasvillisuutta ei selvityksen yhteydessä havaittu.

Espoossa 6. päivänä kesäkuuta 2018

RAMBOLL FINLAND OY

Jussi Mäkinen
ryhmäpäällikkö, FM ympäristöekologi

Satu Laitinen
biologi, FM

5. LÄHTEET

Luontodirektiivi 92/43/ETY.

Natura 2000 -alueet: Sipoonjoki. ([http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Sipoonjoki\(5723\)\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Sipoonjoki(5723))). Viitattu 5.6.2018.

Ramboll 2010: Pornaisten Hirvikallion maa-ainestenottoalueen luonto- ja maisemaselvitys. 9 s.

Ramboll 2014: Metsojen soidinpaikkaselvitys Hongankallion kiviaineshankealueella. 5 s.

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Suomen Ympäristökeskus. Ympäristöopas 109. 196 s.